

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

II РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 19

София, четвъртък, 15 декемврий

1932 г.

22. заседание

Вторник, 13 декемврий 1932 г.

(Открито отъ председателя А. Малиновъ въ 10 ч. 40 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

Отпуски, разрешени на народни представители . . .	489	Речь, произнесена отъ Негово Величество Царя при поднасянето му отговора на троното слово (Прочитане) : : . . .	490
Законопроекти:		Протестъ отъ македонската парламентарна група по поводъ зачестилитъ убийства на македонски дейци. (Прочитане) . . .	490
1) за карьеритъ. (Съобщение) . . .	489	Изборъ — провѣрка. Докладване избора въ Варненската избирателна колегия. (Утвърждение) . . .	500
2) за централенъ съветъ по измѣрванията въ България. (Второ четене) . . .	491	Дневенъ редъ за следъащото заседание . . .	501
3) за юридическитъ лица. (Първо четене — разискване) . . .	495		
4) за плащане обезщетения и даване награди на земеделскитъ стопани при загуби, причинени отъ епизоотии. (Съобщение) . . .	500		

Председателъ: (Звъни) Понеже присѣствуватъ нужното число народни представители, обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Ангеловъ Иванъ, Атанасовъ Русенъ, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ Асенъ, Бояджиевъ Стефанъ, Василевъ Иванъ, Василевъ Йото, Велчевъ Иванъ, Влаховъ Димитъръ, Гаговъ Петъръ, х. Галибовъ Юсеинъ, Георгиевъ Павелъ, Говедаровъ Георги, Деневъ Андрей, Деневъ Сѣби Димитровъ, Димитровъ д-ръ Георги, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Димитровъ Коста Желевъ, Докумовъ Борисъ, Дочевъ Момчо, Дуковъ Иванъ, Думановъ д-ръ Никола, Ецовъ Борисъ, Желябовъ Жеко, Запряновъ Петко, п. Захариевъ Захари, Ивановъ Запрянъ, Икономовъ Андрей, Икономовъ Димитъръ, Илиевъ Илия, Йотовъ Никола, Казанаклиевъ Георги, Калъповъ Георги, Караджовъ Костадинъ, Каракашевъ Никола, Киселички Христо, Косачевъ Йорданъ, Косевъ Костадинъ, Костовъ Георги, Кръстевъ Гето, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Куртевъ Иванъ, Кушевъ Вѣчко, Кънчевъ Теодоси, Кършовски Крумъ, х. Лековъ х. Андрей, Лоловъ Господинъ, Лоловъ Сава, Лулчевъ Коста, Миячевъ Андрей, Мариновъ Василъ, Маринчевъ Георги, Мечкарски Тончо, Милановъ д-ръ Кънчо, Мирски Христо, Мошановъ Стойчо, Наумовъ Александъръ, Неновъ Атанасъ, Николовъ Лазаръ, Патевъ Симеонъ, Петковъ Борисъ, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Петко, Петровъ Никола, Поповъ Еню, Поповъ Стефанъ, Радевъ Георги, Рангеловъ Раденко, Родевъ Христо, Русиновъ Костадинъ, Савовъ Николай, Свиначовъ Добри, Стамболиевъ Никола, Станевъ Митю, Таслаковъ Цвѣтко, Ташевъ Димо, Томчевъ Ангелъ, Фенерковъ Петъръ, Филиповъ Стоянъ, Христовъ Александъръ, Христовъ Димитъръ, Христовъ Трайко, Цановъ Стефанъ, Циганчевъ Анастасъ, п. Цвѣтковъ Кръстю, Шидерски Едрю, Шонговъ Георги и Якимовъ Тодоръ)

Председателството е разрешило отпускъ на следнитъ г. г. народни представители:

По единъ день на:

Митю Станевъ и Теодоси Кънчевъ.

По два дена на:

Борисъ Ецовъ;

Павелъ Георгиевъ;

Йорданъ Косачевъ;

Трайко Христовъ и

д-ръ Никола Думановъ.

По три дни на:

Иванъ Ангеловъ и

Сава Лоловъ.

По четири дни на:

Георги Казанаклиевъ;

Тодоръ Бошнаковъ;

Юсеинъ х. Галибовъ и

Георги Шонговъ.

Осемъ дни на:

Андрей Икономовъ.

20 дни на:

Димитъръ Христовъ.

Съобщавамъ на народното представителство, че отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда е постѣпилъ законопроектъ за карьеритъ. (Вж. прил. Т. I, № 15)

Законопроектътъ ще се раздаде на г. г. народнитъ представители и ще се постави на дневенъ редъ.

Съобщавамъ сѣщо, че . . .

П. Мърмевъ (мак): Г. председателю! Г. г. народни представители! Ще моля да имате търпение за нѣколко минути да изслушате една декларация на македонската парламентарна група по последнитъ сѣбития, които ставатъ.

Председателъ: (Звъни) Моля Ви се, азъ още не съмъ свършилъ. Азъ има да правя съобщения.

П. Мърмевъ (мак): Добре тогава.

Председателъ: Съобщавамъ на народното представителство, че при поднасяне отговора на тронното слово на Негово Величество отъ избраната отъ васъ депутация, Негово Величество е произнесълъ предъ нея следната речъ: (Чете)

„Господине председателю! Г. г. народни представители!

Присмайки отговора на тронното слово, особено съмъ щастливъ, че, благодарение на една установена парламентарна традиция, днесъ отново имамъ случай да бъда въ срѣдата на частъ отъ народнитъ избраници и да размяна съ тѣхъ мисли и мнения по положението въ страната и нуждитъ на народа.

Съ дълбока загриженостъ трѣбва да констатираме, че стопанското и финансово положение продължава да е все още тежко, и то не само у насъ, а почти по цѣлия святъ, който никога може би не е билъ предъ по-голяма неизвестностъ. Това положение продължава сѣщо да бѣде и една отъ най-сериознитъ проблеми у насъ и азъ се надѣвамъ, че при особено внимание, което правителство и Парламентъ обръщатъ за нейното разрешение, тѣ ще вложатъ всички свои усилия за постигане, въ кръга на нашитъ сили и възможности, на задоволителни резултати въ това направление.

Ценейки високо ролята на Парламента, азъ мисля, че рѣдко той е ималъ случай да изпълни по-важна и по-сѣдбоносна мисия за народа си. За своето стопанско поведѣние и финансово заздравяване, както и за мирния си нормаленъ напредѣкъ, България разчита, г-да, и на една активна, бърза, навременна и отговаряща на въпиошитъ нужди дейностъ отъ страна на Парламента. И азъ вѣрвамъ, че народното представителство, съзнавайки своя дългъ къмъ родината и историческата си задача, ще оправдае довѣрието на народа и високата мисия, която той му е повѣрилъ. Нека не забравяме, че сега повече отъ всѣкога върховнитъ национални и държавни интереси ни повеляватъ все по-голяма сплотеностъ и единомислие за превъзмогване на трудноститъ, които засѣгатъ всички. Разумни икономии навредъ, даже жертви отъ страна на всички, както и рационални прогресивни реформи и навременни ефикасни мѣроприятия сѣ наложителни днесъ, за да запазимъ жизненитъ сили на нацията, да помогнемъ на стопански слабѣтъ слоеве и да можемъ предимно да задоволяваме най-належащитъ нужди на държавата.

Сподѣлямъ напълно радостта на народното представителство за добритъ ни отношения съ всички държави, както и за довѣрието и симпатитъ, които печелимъ въ чужбина съ единодушната ни и искрена политика на миръ и разбирателство. Ние ще следваме неуклонно тая политика, готови въ името на добре разбранитъ наши национални интереси да подкрепимъ съ скромнитъ си сили всѣка инициатива, целяща мира, международното сътрудничество и добритъ междусѣдски отношения.

Убеденъ, че родолюбивото и народното добруване ще бѣжатъ и занаядрѣ ръководно начало въ дейността на народното представителство, азъ ви приветствувамъ още веднѣжъ съ добре дошли и ви пожелавамъ отъ сърдце пълненъ успѣхъ въ законодателната ви работа.

Да живѣе българскитъ народъ!“

Пристѣпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — второ четене на законопроекта за централенъ съветъ по измѣрванията въ България.

Моля докладчика г. Георги Мариновъ да го докладва.

П. Мърмевъ (мак): (Чете) „Г. председателю! Г. г. народни представители! На 25 миналия месецъ предъ вратата на неговия домъ бѣше нападнатъ нашиятъ другаръ, неврокопскитъ народенъ представител Стоянъ Филиповъ. По една голѣма и щастлива случайностъ той остана живъ, но тежко раненъ, а до него падна убитъ младежътъ Анчо Соколовъ, неговъ другаръ.

На 30 юний т. г. бѣше извършено друго нападение, като целѣше убийството на нашия другаръ, горноджумайскитъ народенъ представител Петъръ Мърмевъ — на менъ. По една случайностъ загина вмѣсто него единъ български художникъ.

На 16 май т. г. бѣше прострелянъ всеобщо обичаниятъ председател на Националния комитетъ на македонската емиграция въ България Димитъръ Михайловъ.

Както виждате, само въ продължение на нѣколко месеца сѣ извършени три покушения въ столицата на България, които отнеха и целѣха да отнематъ живота на видни български граждани и първи легални македонски дейци.

За нѣкои тѣзи покушения сѣ дѣло на нѣкаква македонска фракция съ повече или по-малко право на съществуване; за македонската парламентарна група, за всички македонски организации въ България, Западна Европа, Америка и другаде, обединени на единъ общъ фронтъ за защита и освобождение на поробеното ни отечество, тѣзи покушения, както и редица други преди тѣхъ, сѣ дѣло на една престѣпна шайка въ София, която нѣма нищо общо съ македонското освободително движение, защото отдавна се е обособила като едно предателско котило, заради предаването ѝ служба на чужди държави и интереси.

Г. г. народни представители! Страшно пакостната и безразсѣдна дейностъ на тази престѣпна група е осѣждана безрезервно и единодушно отъ конгреситъ на всички легални македонски организации въ Европа и Америка. Не е нужно, мислимъ, да цитираме резолюцитъ на тѣзи конгреси, известни отдавна на българското народно представителство, общество и печатъ, за да се подчертае всичката сила и категоричностъ на нашето твърдение. За всички, които обективно и съ сърдце сѣ следили последнитъ събития въ македонскитъ срѣди, трѣбваше да е напълно ясно вече, че борбата, която се води напоследѣтъ, въ предѣлитъ на царството, и която погълна толкова скѣпи жертви, въ нейната сѣщностъ се свежда до една упорита и решителна защита на фронта на законно организирани македонски сили отъ ударитъ на една шепка долнопробни провокатори и наемни убийци, поддържани отъ най-тъмни източници.

За съжаление, това не е така. Ние сме принудени да констатираме съ истинска болка днесъ, че все още има български обществени срѣди, които нѣматъ едно ясно отношение къмъ поменатата шайка, която отдавна трѣбваше да бѣде заклеймена отъ всички.

Независимо отъ това, тя се насърчава, съзнателно или не, въ нейната отвратителна дейностъ и отъ бездействието на властта, която имаше и право и дългъ да се справи съ нея, ако не за да защити дѣлото на македонскитъ легални усилия за свободата на нашето поробено отечество, поне за да запази престижа на българската държава и спокойствието на българскитъ граждани.

Г. г. народни представители! По наша преценка, това положение не може и не бива да продължава повече. Къмъ единния фронтъ на всички легални македонски сили въ Европа и Америка, сплотени и единодушни въ борбата противъ безумното дѣло на нѣколко продадени свѣсти, трѣбва да се сплотятъ и всички здрави обществени сили на страната, на които не е безразлична съдбата на Македония, като единъ мораленъ шитъ за нейното име и кауза. Зедно съ това и властта трѣбва да изпълни неотложно своя дългъ. Ние искаме това, ние чакаме. Тя знае и физическитъ и интелектуални убийци на Димитъръ Михайловъ — тѣ сѣ сѣщитъ, които се опитаха да убиятъ Петъръ Мърмевъ, посегнаха на живота на Стоянъ Филиповъ и много други легални дейци преди тѣхъ. Всѣко протакане на това положение може да ни изправи предъ пакости, за които ще бѣде безполезно после всички да скърбимъ.

Отъ това мѣсто ние издигаемъ гласъ за предотвратяване на тѣзи пакости. За това не е достатъчно да се издаже едно платоническо пожелание да спратъ убийствата. Безполезна е и скръбта за жертвитъ. Повече отъ всички ние скърбимъ за убититъ, за накрѣнение престижа на македонското име и на българската държава. Каква полза отъ това? Да спратъ убийствата — повече отъ всички ние желаемъ, ние искаме да спратъ убийствата. Това не стига. Трѣбва да се взематъ мѣрки противъ корена на злото, като се направятъ невъзможни досегащнитъ удари, провокации срещу легалното македонско освободително движение въ България, отъ страна на нѣколцина продажници въ София.

Г. г. народни представители! Македонската парламентарна група не е случайно попаднала въ българския Парламентъ. Ние съзнаваме много добре историческата роля, която ѝ се пада и която далечъ надхвърля нашата постоянна грижа за стопанско и културно повдигане на Петричкия окръгъ, който представляваме.

Оттатѣкъ черната граница, която разкъса нашето отечество на части и хвърли народа ни въ непоносима мизерия и страдания, Македония продължава да живѣе. Отъ години вече тамъ се води една страшна, но велика борба. Съ кръвта и коститъ на най-храбитъ и най-даровититъ тамъ се твори едно грандиозно дѣло, предъ което ние можемъ да стоимъ само съ снети шапки.

Г. г. народни представители! Ние сме тук и да защитим това велико наше народно дѣло отъ посегателствата на близки и далечни предъ вашата съвѣсть, предъ съвѣстѣта на цѣлия български народъ, на цѣлия святъ.

Ние протестираме високо, заедно и днесъ, следъ толкова убедителни доказателства за продажническото им дѣло, шепата вулгарни убийци, скрити въ София, се кредитиратъ още отъ нѣкои обществени срѣди като нѣкакво македонско течение, а властѣта продължава да бездействува, и заявяваме, че въпрѣки всички жертви, дѣлото на Македония ще продължи и тукъ, и тамъ съ неотслабваща вѣра и ново въодушевление, защото е неугасимъ копнежътъ за свобода, който гори въ сърцата на поробени и изгнаници.“ (Рѣкопѣлскания отъ македонцитѣ)

Председателъ: Г. г. народни представители! Парламентарната практика позволява на председателството от време-навреме да разрешава да се изслушватъ протести, преди да се отпочне разглеждането на дневния редъ.

Азъ позволихъ на нашия другаръ г. Мърмевъ да прочете своя протестъ, като разбрахъ, че той ще бѣде късъ. Позволихъ го и за това, защото засѣгаше единъ атентатъ срещу нашъ колега, народенъ представителъ. Ако азъ бихъ знаелъ, че протестътъ е тъй дълъгъ и съдържа отклонения отъ въпроса за покушението противъ нашия другаръ народенъ представителъ, азъ не бихъ позволилъ неговото прочитане. Правилникътъ тоя въпросъ не урежда.

Нека ми бѣде позволено, обаче, да отправя една молба къмъ всички — молба, повтарямъ — щото протеститѣ, каквито иматъ намѣрение да правятъ нѣкои отъ представителитѣ по разни случаи, предварително да бждатъ съобщавани на председателстващия. Безъ такова предварително съобщение, поне когато азъ председателствувамъ, не ще позволявамъ да се четатъ.

Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Азъ съмъ съвършено изненаданъ отъ протеста, който току-що се прочете. Правителството може да отговаря на питаня или на запитвания, ако ли трѣбва то да се подложи подъ отговорност. Да се прочете, обаче, една декларация тукъ въ Парламента съ такова съдържание — собствено азъ не зная защо се чете тя — считамъ, че не е редно. На тази декларация сега не може да се отговори, едно, защото съответниятъ министъръ не е тукъ и, второ, защото и азъ не съмъ подготвенъ да отговоря.

Азъ, обаче, трѣбва да протестирамъ и да заявя, че никой въ тази страна не покровителствува престѣпниците и че законитѣ на страната се прилагатъ спрямо всички. Азъ отблъсквамъ обвинението, което се съдържа въ тази декларация, че правителството било покровителствувало нѣкои престѣпници въ страната.

В. Василевъ (мак): Правителството бездействува — не покровителствува.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: За менъ бездействието въ това отношение е съучастие — ние трѣбва да бждемъ наясно. Ако искате да положимъ това на дебатирание — добре, но трѣбва да се направи интерпелация. Да обвинявате, обаче, съ една декларация и да държите отговорно едно правителство, нахвърляйки така мисли — това е неспѣшно, г-да.

Нѣма го г. министърътъ на вътрешнитѣ работи, който би могълъ да ви отговори по-дълго, но азъ отъ своя страна, като шефъ на правителството, протестирамъ противъ обвинението, че ние сме бездействуващи въ дѣленето на престѣпниците, които и да сѣтъ и отъ кждето и да сѣтъ.

Председателъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за централенъ съветъ по измѣрванията въ България“.

Председателъ: Които отъ г. г. народнитѣ представители приематъ заглавието на законопроекта, както се проче, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): (Чете)

„Чл. 1. Централниятъ съветъ по измѣрванията (Ц. С. И.)

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 11.

е съвещателно тѣло, придадено къмъ Министерството на войната съ задача, да ръководи измѣрителното дѣло въ страната за постигане съгласуване, единство и икономия“.

Въ началото на този членъ комисията прибави думитѣ „Учредява се“, като думата „Централниятъ“ става „Централенъ“; на втория редъ заличи думитѣ „е съвещателно тѣло“ и думата „придадено“ става „придаденъ“.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 1, както се доложи, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): (Чете)

„Чл. 2. Съветътъ определя размѣра на измѣрителнитѣ работи, предприемани отъ министерствата въ зависимостъ отъ нуждата да се послужи на повече участващи въ измѣрванията ведомства.“

Въ началото на този членъ комисията прибави думата „Централниятъ“ и става „Централниятъ съветъ определя размѣра“ и т. н. — следва безъ измѣнение.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 2, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): (Чете)

„Чл. 3. Ц. С. И. се състои отъ:

- а) главния директоръ на Географския институтъ;
- б) отъ по единъ компетентенъ представителъ на всѣко министерство, безъ такива отъ външнитѣ работи и правосъдието;
- в) единъ представителъ на Националния комитетъ по геодезия и геофизика;
- г) единъ представителъ на Инженерно-архитектно дружество;
- д) единъ представителъ на Университета.

Забележка I. Съветътъ може да кани началниците на разнитѣ служби или отдѣления при министерствата, да участвуватъ задължително въ неговитѣ заседания.

Забележка II. Съветътъ сѣщо така може да кани да участвуватъ въ заседанията му представители на института, дружества и частни лица, за които се признае, че сѣ вещи, близки и компетентни по измѣрителното дѣло“.

Комисията направи следнитѣ прибавки.

Въ забележка първа, третия редъ, следъ думата „участвуватъ“ прибави думитѣ „съ съвещателенъ гласъ“.

Въ забележка втора, втория редъ, следъ думата „участвуватъ“ прибави думитѣ „съ съвещателенъ гласъ“ и на края на сѣщия редъ следъ думитѣ „представители на“ прибави думата „географския“.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 3, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): (Чете)

„Чл. 4. Членоветѣ на Ц. С. И. сѣтъ равноправни. Тѣ могатъ да се осведомяватъ за положението и хода на измѣрителнитѣ работи въ разнитѣ служби“.

Комисията заличи въ този членъ следнитѣ думи „сѣтъ равноправни. Тѣ“.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 4, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): (Чете)

„Чл. 5. Съветътъ заседава, когато присѣствуватъ най-малко 2/3 отъ членоветѣ му. Решенията се взематъ съ вишегласие (отъ общото число на членоветѣ). При равногласие гласътъ на председателя е решаващъ.“

На членоветѣ отъ съвета за заседание се плаща възнаграждение въ размѣръ, определенъ въ бюджета на Министерството на войната“.

Комисията заличи въ края на първото изречение следнитѣ думи, поставени въ скоби: „отъ общото число на членоветѣ“.

Председателъ: Които приематъ чл. 5, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): (Чете)

„Чл. 6. Централниятъ съветъ за измѣрванията е технически компетентно тѣло по измѣрителнитѣ въпроси въ страната.“

Той има следното назначение:

а) съгласува вжидите на министерствата, за да се избягнат излишни разходи от повторни или недостатъчно точни измървания в една и съща област;

б) установява норми и издава наредба за методите, съществата, точността и пр., съ които се извършват разните видове измървания, за да бъдат тѣ поставени на здрава, научна и практична основа и да се използват от други служби, а когато е възможно и за целите на кадастра;

в) преценява и регистрира всички съществуващи измървания, за да се използват от разните служби и бждещия кадастръ;

г) държи сметка за инвентара на геодезски и други измървателни инструменти и го разпределя за използване между разните служби, за да се избѣгне по възможност закупуването на новъ такъв, ако въ другите служби има свободенъ.

Не се утвърждават поемни условия за набавяне на нови геодезски инструменти, преди да се вземе мнението на Ц. С. И.

Комисията заличи въ този членъ следните думи въ алинея първа и въ началото на алинея втора: „за измърванията е технически компетентно тѣло по измървателните въпроси въ страната. Той“.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 6, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): Комисията прие за чл. 7 чл. 10 по законопроекта, а именно: (Чете)

„Чл. 7. Бюрото на съвета се състои отъ председателъ, подпредседателъ и секретаръ. Тѣ се назначаватъ отъ министра на войната измежду членовете на съвета. Разпоредбите и писмата на съвета се подписватъ отъ двамата членове на бюрото“.

Комисията направи следната поправка въ този членъ. Въместо думите на края „двамата членове на бюрото“, постави думите „председателя и членъ на бюрото“.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 7, който е билъ по-рано чл. 10, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): Комисията прие за чл. 8 чл. 11 отъ законопроекта, а именно: (Чете)

„Чл. 8. Редовните събрания на Ц. С. И. ставатъ презъ месеците мартъ и декемврий, а извънредните — споредъ нуждите и по исканията на нѣкои служби.“

По писмено поискване отъ трима членове на съвета бюрото е длъжно да го свика на извънредно заседание въ срокъ отъ две седмици“.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 8, който е билъ по-рано чл. 11, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): Комисията прие за чл. 9 чл. 7 отъ законопроекта, а именно: (Чете)

„Чл. 9. Ежегодно, по покана на бюрото Ц. С. И., представителите на министерствата представятъ въ съвета писмени изложения за извършените презъ изтеклата година измървания и за възнамърваните такива за предстоящата година. Тия изложения се разглеждатъ отъ съвета, който установява общия планъ на измървателните работи за предстоящия сезонъ“.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 9, който е билъ по-рано чл. 7, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): Комисията прие за чл. 10 чл. 12 отъ законопроекта, а именно: (Чете)

„Чл. 10. Съставениятъ докладъ за резултатите отъ извършените работи и проектите по работите за следната година се представятъ чрезъ министра на войната за одобрение въ Министерския съветъ“.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 10, който по-рано е билъ чл. 12, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): Комисията прие за чл. 11 чл. 9 отъ законопроекта, а именно: (Чете)

„Чл. 11. Ц. С. И. издава годишникъ, въ който се публикуватъ разглежданите въ съвета въпроси, направените изложения отъ представителите на разните служби за извършените отъ тѣхъ измървания и получените резултати, взетите решения, препорѣки и пр. Въ годишника, или като приложение къмъ него, се публикуватъ и наредбите, изработени отъ Ц. С. И. относно методите, по които се извършватъ разните видове измървания, допустимите грѣшки и прочее“.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 11, който по-рано е билъ чл. 9, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): Комисията прие за чл. 12 чл. 8 отъ законопроекта, а именно: (Чете)

„Чл. 12. Всѣко министерство може, когато пожелае, да сезира съвета съ въпроси отъ измървателното дѣло“.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 12, който по-рано е билъ чл. 8, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): (Чете)

„Чл. 13. Канцеларската работа на Ц. С. И. се извършва по нареждане на председателя отъ длъжностни лица на Географския институтъ и въ помещението на сѣщия“.

Председателъ: Моля, които приематъ чл. 13, както се докладва, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): (Чете)

„Чл. 14. За прилагане настоящия законъ ще се изработи отъ Ц. С. И. правилникъ, одобренъ отъ министра на войната“.

Комисията направи въ този членъ следното измѣнение: вмѣсто думите „отъ министра на войната“, постави „отъ Министерския съветъ“.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Данаиловъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Г. г. народни представители! Целта на законопроекта е да обедини измървателните работи на различните министерства и да ги постави подъ контрола на единъ съветъ при Министерството на войната. Това разбирамъ. Изглежда, че г. г. министрите сѣ се разбрали помежду си. Следователно, ако трѣбва да ставатъ измървания за прокарване на нѣкоя желѣзнопътна линия, които измървания нѣматъ нищо общо съ географическото измърване на страната, тия измървания трѣбва сѣщо така да бъдатъ подложени подъ контрола на този съветъ, и ако той не ги одобри, не могатъ да се извършатъ. Това, споредъ мене, е абсолютно ненужно, но така изглежда по законопроекта, че е наредено.

Азъ искамъ да задамъ на г. министра само единъ въпросъ, за да се обясни тукъ. Ако нѣкое село въ България пожелае да измѣри своята мера, или своята гора, предварително ще трѣбва ли да бъде разрешено това измърване отъ този съветъ и, ако той разреши, ще може да стане измърването? Вие всички знаете, че често пѣти слеза имать нужда да си измѣрятъ мерите, горите и т. н. До сега тѣ сѣ го вършили свободно съ свои наемни хора — измѣрвачи и кондуктори. Ще бъде ли това позволено за напредъ, или ще трѣбва непременно да бъде разрешено отъ този съветъ? Каква е идеята на г. министра?

Председателъ: Има думата г. министърътъ на войната.

Министъръ генералъ-лейтенантъ А. Кисовъ: Преди всичко, ще забележа наново, че законопроектътъ цели да обедини измървателните работи и да се избѣгне повторното вършене на една и съща работа отъ разни министерства. Заради туй, въ чл. 7 се казва: (Чете) „Ежегодно, по покана на бюрото Ц. С. И., представителите на министерствата представятъ въ съвета писмени изложения за извършените презъ изтеклата година измървания и за възнамърваните такива за предстоящата година. Тия изложения се разглеждатъ отъ съвета, който установява общия планъ на измървателните работи за предстоящия сезонъ“. Значи, установява се единъ планъ на измървателните работи, който ще има да се извърши. Ако Министерството на желѣзниците, да кажемъ, има да извърши

вестни работи, неговият представител ще си докладва нуждните работи, които ще има да се извършват, и с оглед на общия план на работите ще се види какъ ще се организират тия работи, за да се излѣзе настрѣха на тази нужда на Министерството на желѣзницитѣ. Какво става по-нататъкъ? Този планъ се представя въ Министерския съветъ. Чл. 12 казва: (Чете) „Съставеният докладъ за резултатитѣ отъ извършенитѣ работи и проектитѣ по работитѣ за следната година се представятъ чрезъ министъра на войната, за одобрение на Министерския съветъ“. Значи, планътъ за извършване на измѣрвателнитѣ работи, съ който се задоволяватъ и нуждитѣ на Министерството на войната, за одобрение на Министерския съветъ“, дето министърътъ на желѣзницитѣ ще има възможностъ, ако въпросътъ не е разрешенъ задоволително, да си каже думата и Министерския съветъ ще прецени доколко е належаще да се извърши тази работа, която иска Министерството на желѣзницитѣ, съгласно съ общия планъ на измѣрвателнитѣ работи. По този начинъ ще се тури една системностъ и една планомерностъ въ измѣрвателнитѣ работи, които се извършватъ сега отъ разни министерства. Както се повтори на нѣколко пѣти, често пѣти сега една и съща работа се върши отъ разни министерства. Въ бъдеще това нѣма да става и съ това ще се направи значителна икономия на срѣдства, на усилия и на време, които сега се разходватъ за работи, които вече сѣ извършени.

Отдѣлната община или отдѣлната окръжна постоянна комисия сѣщо трѣбва да дойде въ централния съветъ по измѣрванията да каже каква измѣрвателна работа ѝ трѣбва и този съветъ ще види дали не е извършена тази измѣрвателна работа, и ако не е, сѣщо гледи на нейната наложителностъ, ще реши дали да се извърши или да се отложи. Ако е отъ такова естество, че трѣбва да се извърши, ще се извърши. Значи, ще има едно съгласуване на усилията и използване на извършенитѣ вече работи.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Жеко Маджаровъ.

Ж. Маджаровъ (з): Г. г. народни представители! Така, както сѣ мотивитѣ и съдържанието на този законопроектъ, смѣтамъ, че онова, което ще се направи съ него, не ще бѣде достатъчно. Задачата на този съветъ би трѣбвало да се разшири.

Както даде обяснения г. военниятъ министъръ, съ този законопроектъ се цели да се създаде една карта на България, карта, въ която да бѣдатъ нанесени всички топографски положения на страната, но азъ смѣтамъ, че, за да може да се задоволятъ стопанскитѣ нужди на страната, а не само военнитѣ и стратегическитѣ, задачата на този съветъ би трѣбвало да се разшири. При този съветъ би трѣбвало да се учреди единъ институтъ за изследване химическия съставъ на почвата и за проучване геологическия произходъ на почвата. Когато единъ земеделски производител или кооперация или община иска да проучи какъвъ е химическиятъ съставъ на почвата и съобразно съ това да насочи своята стопанска дейностъ, да насочи производството — както това става, доколкото зная, въ странство — тѣ не могатъ по другъ начинъ да направятъ това днесъ, освенъ като потърсятъ нѣкой химикъ, който да проучи химическия съставъ на почвата. Обаче може да се изработи една карта, бавно и планомерно, на която да се нанесе химическиятъ съставъ на почвата. Всѣки производител, който иска да изучи химическия съставъ на почвата на своя селско-стопански обектъ, би могълъ да изпрати въ Химическия институтъ при този съветъ колетъ съ малко прѣстъ отъ почвата, тамъ безплатно да се изследва химическиятъ ѝ съставъ и съобразно съ него да се насочва производството въ този обектъ. По този начинъ производителътъ би могълъ да се улесни твърде много. Защото досега нашето производство — нека си признаемъ — е било подчинено само на слѣпнитѣ сили на пазара и никой не е зналъ въ коя областъ какво трѣбва да се произвежда. Вие ще видите една анархия въ производството. Тамъ, където трѣбва да се сѣе, да предположимъ, памукъ, дето трѣбва да се сѣе оризъ, дето трѣбва да се сѣятъ други култури, близки на тропическитѣ, вие ще видите, че се сѣе тютюнъ или други култури, които не отговарятъ на химическия съставъ на почвата и се получаватъ продукти недоброкачествени и неконкурентоспособни, когато, ако тия мѣста биха се засѣвали съ други култури, тѣ биха дали продукти много по-конкурентоспособни.

Щомъ съ настоящия законопроектъ се цели да се обединятъ усилията на всички министерства, азъ искамъ да привлѣка вниманието на г. военния министъръ, че трѣбва да се организира такъвъ единъ институтъ, отъ какъвто ние имаме твърде голѣма нужда.

Р. Василевъ (д. ср): Той е организиранъ при Централната опитна станция. Тамъ се работи почвена география.

Ж. Маджаровъ (з): Тамъ се харчатъ много пари и нѣма да се дойде до никакви резултати. Съ сѣщитѣ срѣдства би могло да се направи много повече, ако и тая служба включите въ този съветъ.

Председателътъ: Има думата г. министърътъ на войната.

Министъръ генералъ-лейтенантъ А. Кисювъ: Вие искате да дадете на този централенъ институтъ, който е за измѣрване, но не и за химически изследвания, една друга задача, която не е обектъ на законопроекта. Че е наложително и това нѣщо да се направи, не оспорвамъ, но това е законопроектъ за измѣрване, което се извършва отъ специални хора, нѣмачи подготовка по химия или по геология, за да могатъ да правятъ химически анализъ на почвата. Тѣ ще направятъ измѣрвания, ще дадатъ една точна карта и вече на тая карта специалисти, съ специални цѣтѣве ще означатъ състава на почвата. То е друга работа. Това не е работа нито на този законопроектъ, нито на хората, които ще извършватъ измѣрвателнитѣ работи.

Председателътъ: Моля, ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 14, ...

А. Радоловъ (з) Искамъ думата.

Председателътъ: Само моля Ви се искайте навреме думата.

А. Радоловъ (з): Азъ само две думи ще кажа.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Александъръ Радоловъ.

А. Радоловъ (з): Г. г. народни представители! Не мога да си обясня две нѣща. Първо, защо работата на министъра на желѣзницитѣ се поставя, така да се каже, подъ контрола на този съветъ. Министърътъ на желѣзницитѣ решава, да кажемъ, да се прокара дадена стопанска линия презъ едно мѣсто, обаче той не е свободенъ да направи това, защото ще трѣбва въпросното негово решение да мине презъ този съветъ и следъ туй да се докладва въ Министерския съветъ. Така че работата на министъра на желѣзницитѣ се поставя въ зависимостъ отъ този съветъ или отъ Министерството на войната. Не зная дали не се заблуждавамъ, но, въ всѣки случай, това е моето впечатление, което извличамъ. И азъ бихъ желалъ да зная дали министърътъ на желѣзницитѣ възприема подобно положение.

Второ. Дадено село иска да направи измѣрване на своитѣ лозя, иска да направи измѣрване на своята мера, гора и пр. Какъвъ смисълъ има въ случая да иска специални позволения отъ този съветъ? Той трѣбва да му разреши и тогава трѣбва да стане това измѣрване, споредъ както обясни г. министърътъ на войната. Азъ смѣтамъ, че това нѣма абсолютно никакъвъ смисълъ. Ако първото може да се оправдае съ известни нужди, то второто абсолютно съ нищо не може да се оправдае. Затуй смѣтамъ, че ще трѣбва общинитѣ да бѣдатъ оставени свободни да си правятъ измѣрвания на лозя, пасища, гори и пр., както намѣрятъ за добре. Нѣма за какво да искатъ разрешение отъ този съветъ, та следъ това вече да правятъ измѣрванията и да ги правѣли — поне тѣй разбрахъ отъ думитѣ на министъра — само ако съветътъ намѣри за добре и ако имало хора за това. Като-че-ли обязательно този съветъ ще трѣбва да направи тия измѣрвания и като-че-ли нѣма други измѣрвачи, които биха могли на мѣстото да направятъ тия измѣрвания, а ще трѣбва всичко отъ тукъ да става. Смѣтамъ, че това не е въ абсолютно никаква хармония съ автономията на общинитѣ.

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. ср): Г. г. народни представители! Взехъ думата само, за да допълня съ две думи може би това, което се каза, и да осветля въпроса, по който г. Радоловъ се така безспокоен.

Азъ смѣтамъ, че съвършено е неоснователенъ страхътъ, че на общинитѣ щѣла да бѣде отнета автономията. Касае се въ случая за обединяване измѣрвателното дѣло. Досега имаше въ това отношение излишно прѣхосване

на сръдства и трудъ, защото нѣмаше обединение на измѣрвателните служби по разнитѣ ведомства. Сега, като се взема мнението на тоя съветъ, нѣма да бѣдатъ вършени излишни работи отъ различнитѣ ведомства, или пъкъ ще се улесни извършването на работитѣ, които ще се предприематъ. Когато тоя съветъ знае, че има извършени измѣрвателни работи отъ друго ведомство, общината или окръгътъ, който има да извърши измѣрвателни работи, ще използва материалитѣ, които сѫ приготвени отъ другото ведомство и по тоя начинъ съ много по-малко сръдства и трудъ ще се извърши работата.

Азъ ви посочихъ при първото четене на законопроекта, че въ миналото, когато не бѣха поставени въ контактъ измѣрвателните служби при Дирекцията за т. з. с. и Дирекцията на бѣжанцитѣ, маса трудъ и сръдства бѣха пропиляни, и това, което се направи, се оказа погрѣшно поради туй, че не бѣха взети подъ внимание нѣкои основни измѣрвателни работи. Съвещателното тѣло, което ще се създаде при Министерството на войната като централа на всички измѣрвателни служби, има за задача да обедини дейността на отдѣлните служби. Сега мѣстнитѣ служби по измѣрването, когато ще пристѣпятъ къмъ една измѣрвателна служба, ще избѣгватъ грѣшки, ще избѣгватъ излишна работа. Известно ведомство — наприимѣръ, Министерството на земледѣлието или Дирекцията на бѣжанцитѣ, или Дирекцията на трудовитѣ земледѣлски стопанства — е направило, да кажемъ, известно измѣрване въ дадена област, обаче следъ това същото измѣрване се предприема и отъ планоснимачното бюро при Окрѣжната постоянна комисиия. Сега, при съществуването на тоя централенъ съветъ по измѣрванията, ще се спести тоя трудъ. Тоя е смисълътъ на законопроекта и въ такъвъ смисълъ трѣбва да се разбира предвиденото въ чл. 7 на законопроекта предварително уведомление на централния съветъ, който ще разпредѣля работата.

Отъ друга страна поради времената, които живѣемъ, поради малкото сръдства, съ които разполагаме, този съветъ ще разпредѣля работата споредъ нейната надолжителностъ: ще следи да не се предприематъ работи, които за момента не сѫ тъй належащи и да не се пилѣятъ сръдства, които могатъ да бѣжатъ опредѣлени, напр., за измѣрване терена на ж.-п. линии — една много по-належаща работа, отколкото измѣрването на една мѣстностъ, работа, която не е тъй бърза, защото реализирането на съответнитѣ мѣроприятия въ тая мѣстностъ не ще бѣде предприето скоро. Въ такива случаи съветътъ ще каже: службата по измѣрването вмѣсто да отиде да работи въ дадена областъ, ще отиде въ друга областъ, където е по-належащо да бѣде извършено измѣрването. А въ края на краищата, споредъ чл. 12. Министерскиятъ съветъ е, който ще градира и одобрява проектиранитѣ за следната година работи и той ще насочва усилията на измѣрвателната служба въ цѣла България въ една посока.

Така че ако измѣрването на горитѣ, на полята и пр. не става въ хармония съ основното измѣрване, правено отъ Географския институтъ, ще се направи грѣшка. А като се има предъ видъ направеното отъ Географския институтъ за триангулационната мрежа, ясно е, че извършеното отъ този институтъ ще подпомогне измѣрването на горитѣ у насъ. Така щото и тая работа е отъ компетентностъ на съвета.

А. Радоловъ (з): Тя си е специална работа на общинитѣ.

Р. Василевъ (д. сг): Специална работа е, но се налага общинитѣ да хармонизиратъ тая своя работа съ работитѣ на другитѣ институти.

А. Радоловъ (з): Едната работа е специална, съ военни цели, а другата работа на общинитѣ за други цели.

Р. Василевъ (д. сг): Да, но Географскиятъ институтъ дава основата на всички измѣрвания, върху която основа ще градатъ всички други институти. Така че централниятъ съветъ ще препорѣчва на всѣки институтъ какъ да извършва измѣрванията.

А. Радоловъ (з): Частни бюра извършватъ сега мѣрването на горитѣ. Кой ще го извършва отъ сега нататѣкъ?

Р. Василевъ (д. сг): Ще го извършватъ пакъ същитѣ органи, които сѫ го извършвали и досега, но частнитѣ бюра, които измѣрватъ гори на общини, ще бѣдатъ въ връзка съ основнитѣ измѣрвателни институти у насъ.

Така че тъй трѣбва да се гледа на законопроекта. Той

не отнема автономията на общинитѣ и на окръжнитѣ планоснимачни бюра.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Кемилевъ.

Н. Кемилевъ (д. сг. II): Г. г. народни представители! Въ този законопроектъ нѣма нищо, отъ което да личи, че се цели да се ограничи дейността на едно или друго министерство. Напротивъ, законопроектътъ иска да се обединятъ усилията, както каза и г. Ради Василевъ, на всички министерства, за да се избѣгнатъ грѣшките на миналото. Биватъ съмъ свидетелъ на измѣрвания, правени отъ органи на две различни министерства, отъ две различни бригади, които се кръстосватъ въ единъ и същи районъ и стоятъ по цѣло лѣто на лагеръ. Въ този законопроектъ се предвижда една обединителна служба, която ще разяснява на министерствата всичко, свързано съ тѣхната работа по измѣрването. Този централенъ съветъ ще знае съ какви апарати, съ какви инструменти се разполага въ България и пр. Досега всѣка окръжна постоянна комисиия е изписвала инструменти, каквито сѫ изписвали и другитѣ постоянни комисиии. Наприимѣръ, Дирекцията на желѣзницитѣ е изписвала инструменти, които сѫ били дадени за обслужване въ Министерството на земледѣлието. Всички тия инструменти сега ще бѣдатъ приведени въ известностъ, цѣлата работа по измѣрването ще бѣде предметъ на едно общо командване. Тоя съветъ, съставенъ отъ компетентни представители на министерствата, ще предвижда въ коя областъ ще трѣбва да се насочатъ усилията за предстоящата година, а където сѫ направени грѣшки, ще каже да се поправятъ. Законопроектътъ нѣма за целъ да спѣва никакви инициативи на министерствата. Инициативи нѣма да се спѣнатъ, но ще се спѣнатъ извънредно много командировкитѣ въ министерствата. Това трѣбва да се признае. Ако считате това за грѣхъ, считайте го. Биватъ съмъ свидетелъ на разединяване на службитѣ по измѣрването. Изъ този пътъ се продължава и сега. Ше видите, Министерството на войната е извършило измѣрване на едни обекти чрезъ своя Географски институтъ; същитѣ измѣрвания е направило и Министерството на земледѣлието, а на нова смѣтка се праща нова бригада отъ Министерството на благоустройството, за да измѣрва същитѣ обекти! Съ тоя законопроектъ се цели да се избѣгне повторното измѣрване на едни и същи обекти отъ други бригади и да се избѣгне ненужното хабене на време и на сръдства. Това е целта на законопроекта: да обедини дейността на тия служби, да преведе въ известностъ инвентара имъ. Ако Министерството на земледѣлието има нужда отъ нѣкои инструменти, които сѫ много скъпи, а стоятъ заключени, да речемъ, въ зимницитѣ или въ шкафовѣтъ на Министерството на желѣзницитѣ, тия инструменти, които вече ще бѣдатъ известни на тоя съветъ, ще се взематъ отъ Министерството на желѣзницитѣ и ще се дадатъ въ служба на Министерството на земледѣлието. Това цели законопроектътъ. Азъ не виждамъ никаква опасностъ за стѣсняване инициативитѣ на отдѣлнитѣ министерства.

Председателъ: Има думата г. министърътъ на войната.

Министъръ генералъ-лейтенантъ А. Кисовъ: Г. г. народни представители, като-че-ли не се разбира добре съдържанието на законопроекта — поне отъ думитѣ на г. Радоловъ остана у мене такава впечатление — като-че-ли ние, съ нашитѣ измѣрвателни работи, съ които ще се тури за-напредъ една системностъ и планомерностъ въ измѣрвателното дѣло въ страната, ще отидемъ да спѣваме отдѣлнитѣ министерства. Г. Радоловъ каза: „Ако министърътъ на желѣзницитѣ поиска да строи нѣкъде желѣзница, ще трѣбва да го подчинимъ на решението на централния съветъ по измѣрванията. Въпросътъ да се строи ли нѣкъде желѣзнопътна линия или не, е въпросъ който ще се реши отъ правителството. Веднѣжъ правителството решило да се строи известна железнопътна линия, централниятъ съветъ по измѣрванията не може да се противопоставя; той ще има назначение да види само дали измѣрвателнитѣ работи, които сѫ нужни за постройката на тази линия, сѫ извършени или не и, ако не сѫ извършени, да види пътя, по който ще трѣбва да бѣдатъ тѣ извършени, да състави планъ за извършването имъ и откъде ще се намѣратъ сръдствата въ хора, въ инструменти и даже въ пари. Това е назначението на централния съветъ, а не да спѣва инициативитѣ на това или онова министерство. Напр., ако едно село или една община иска да прави измѣрвания на своитѣ поля и гори, но предната година наши топографи сѫ минали и сѫ снели тѣзи поля и гори точно на карта, защо общината ще върши тази работа повторно? Само да се намираме на работа ли?

А. Радолов (з): Тогава тя нѣма да я върши.

А. Буков (з): Има случаи, когато измѣрванията иматъ съвсемъ друго назначение. Специални бюра правятъ измѣрвания на гори и съставятъ единъ стопански планъ за експлоатация.

Министъръ генералъ-лейтенантъ А. Кисовъ: За да бждатъ ценни тѣзи измѣрвания, трѣбва да почиватъ на триангулационната мрежа.

А. Буков (з): Тя нѣма значение за тѣхъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Такова измѣрване не се свързва съ измѣрванията на Географския институтъ.

А. Буков (з): Това искаме да декларира г. министърътъ на войната, да ни го обясни, за да бжде ясно.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: То е извънъ рамките на този законопроектъ.

Министъръ генералъ-лейтенантъ А. Кисовъ: Тамъ, където можемъ да бждемъ полезни, защо да не бждемъ?

А. Радолов (з): Никой не отрича това, но само да не се постави цѣлата работа въ зависимостъ отъ този пенитенциаленъ съветъ.

Председателъ: Моля, ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 14 така, както се докладва отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събрание приема.

Докладчикъ Г. Мариновъ (з): (Чете)

„Чл. 15. Настоящиятъ законъ отменя всички закони и правилници, които му противоречатъ“.

Комисията прие този членъ безъ измѣнение.

Председателъ: Моля, ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 15 така, както се докладва отъ г. докладчика, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събрание приема.

Минаваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за юридически лица.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретаръ Н. Гавриловъ (нац. д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 10)

Председателъ: Има думата народниятъ представител г. Стоянъ Йовевъ.

С. Йовевъ (д): Г. г. народни представители! Въпросътъ за юридически лица въ нашето гражданско право е единъ отъ ония въпроси, които отдавна сж узрѣли и чакатъ своето разрешение. Съ поставянето на този въпросъ за разрешение се задоволява една обществена нужда. У насъ изникнаха и днесъ водятъ животъ нѣкакъвъ много дружества, които и до днесъ не представляватъ една самостоятелна правна организация, като отдѣлни носители на права и задължения, като отдѣлни правни субекти. До днесъ у насъ е узаконена свободата на българскитъ граждани да образуватъ дружества безъ предварително разрешение и одобрение, но не е узаконенъ частно-правниятъ въпросъ — за условията и начина на придобиването правната личност, качеството на правенъ субектъ за тия сдружения. Или съ други думи, у насъ още не е призната юридическата личностъ на свободно образуваното сдружение. Безспорно, тамъ където има публично-правна свобода на сдружаване, трѣбва да има и свобода на създаване юридическа личностъ чрезъ сдружаване.

Азъ първо поставямъ въпроса, какво нѣщо е юридическа личностъ? На понятието юридическа личностъ разнитъ автори даватъ разни дефиниции, но всички разбиратъ съществуването на колективни имущества въ състоянието на отдѣлни маси, притежавани отъ повече или по-малко многобройни групи отъ хора и които не сж подчинени на режима на индивидуалната собственостъ.

Юридически лица въ правната литература се назоваватъ още: фиктивни лица, наричатъ ги морални, или граждански лица. Споредъ правната литература, юридически лица биватъ два вида: публично-правни и частно-правни. Публично-правни юридически лица сж държавата, окръжията и общинитъ. Частно-правнитъ юридически лица пък отъ своя страна се дѣлятъ съобразно целитъ, които си е поставила самата юридическа личностъ. Ако тя гони стопански цели или парични цели, тая юридическа личностъ бива търговска и гражданска юридическа личностъ,

а когато юридически лица сж си поставили не стопански цели — точно тия, за които настоящиятъ законопроектъ се създава — споредъ интереситъ, които представляватъ, дали има една заинтересована или незаинтересована целъ, въ правната литература иматъ своитъ поддѣления. При заинтересована целъ на юридически личности имаме професионални сдружения, които законътъ познава и регламентира.

Образуването на дружества споредъ чл. 83 отъ нашата конституция е съвършено свободно. Всички български граждани свободно могатъ да образуватъ свои сдружения, свои дружества, достатъчно е само целитъ и срѣдствата на сдруженията да не вредятъ на добритъ права, обществения редъ и на религията въ страната.

Съ предлагания сега законопроектъ се създава правната природа на тия юридически личности — да станатъ тѣ носители на имуществени права, да станатъ правни субекти.

Въпросътъ за свободното сдружаване на българскитъ граждани не е билъ стѣсняванъ у насъ почти съ никакво законодателство. Но напоследъкъ, следъ войната, по силата на Ньойския договоръ, тази свобода бѣше малко нарушена. И върно е, че трѣбваше да се следи да не се образуватъ дружества, които преследватъ цели, за които въ Ньойския договоръ сж поставени специални клаузи.

Въобще правото на сдружаване на българскитъ граждани отъ създаването на конституцията до днесъ е било винаги свободно, не стѣснявано отъ никакви законни постановления.

За създаването на едно дружество, споредъ нашитъ закони, не е необходимо да се иска предварително било утвърждаването на устава му, било регламентирането на неговитъ цели по нѣкакъвъ редъ.

Когато е билъ създаванъ чл. 83 отъ конституцията, е било изказано опасението да не би да се образуватъ дружества, които да смутятъ реда въ страната или да преследватъ цели при осществяването на които да се нанесе вреда на добритъ права и религията въ държавата. Всички, които сж се изказали при създаването на чл. 83 отъ конституцията, изтъкнали сж необходимостта да се иска предварително разрешение само за онѣзи дружества, които иматъ промишлени, финансови или стопански цели. За онѣзи дружества, обаче, които ще иматъ само идеални цели, тѣ сж считали, че не е необходимо да се иска предварително разрешение отъ какъто и да било. По-късно, обаче, въ Министерството на вътрешнитъ работи е билъ повдигнатъ въпросъ: тогава, когато се създава едно дружество, което има чисто идеална целъ и иска, върйки това, утвърждаването на своя уставъ, или тогава, когато се образува едно дружество отъ чужденци, какъ да се постѣпва? И съ специално окръжно Министерството на вътрешнитъ работи е било принудено да вземе становище по тѣзи два въпроса: макаръ образуваното дружество да има характера на такова, за което не се иска предварително разрешение, ако представи своя уставъ за утвърждение, да го утвърждава Министерството на вътрешнитъ работи.

Така стои, г. г. народни представители, въпросътъ за образуването на тѣзи дружества.

Съ предлагания, обаче, законопроектъ за юридически лица се урежда вече правниятъ субектъ на всички дружества, като носители на имуществени права и функционирането имъ като правни личности.

Въ нашитъ закони се намиратъ постановления, където сжщо така сж гсвори за юридически лица. Така, напр., въ закона за имуществовата, собствеността и сервитутитъ на нѣколко мѣста, а именно въ чл. чл. 20, 27 и 194 се говори, че юридически лица могатъ да бждатъ притежатели на имущества. Въ чл. 27 отъ закона за имуществовата, собствеността и сервитутитъ изрично е казано, че юридически лица могатъ да бждатъ носители на имуществени права само ако това се признае отъ специалнитъ закони въ страната. Така сжщо и въ чл. чл. 190 и 315 отъ закона за наследствата и въ чл. 10 отъ закона за давността се споменава за юридически лица. Сега съ предлагания законопроектъ за юридически лица се урежда тая материя, разпрѣсната по разнитъ закони.

Могатъ ли да бждатъ юридически лица носители на имуществени интереси и какво представлява имуществото за юридическата личностъ? Г. г. народни представители! Когато юридически лица придобиватъ своето имущество, това имущество не представлява една нераздѣлностъ за юридическото лице или за членоветъ на сдружението. Тази нераздѣлностъ, по силата на общия принципъ, че никой не е задълженъ да остане нераздѣленъ, може да се иска да бжде извършена. Но всичкитъ тия сдружения, съ това, че ставатъ носители на имуществени права, не притежаватъ една нераздѣлностъ. Членоветъ на сдружението

никога не представляват собственици, както отделните личности, защото никой от тях не може да поиска дълбата на тия имущества. Имуществото минава въ въковете на следващите поколения, ако дружеството продължи своя живот, ако пък животът му бъде прекратен, то отива въ държавата. Никога имуществото не може да бъде поделено между членовете на едно сдружение.

Друг един, също така интересен въпрос, е въпросът: може ли държавата да допусне свободното развитие на юридическите сдружения, на юридическите лица, или пък трябва въ дадени моменти, при дадено положение тя да упражнява един съответен контрол върху тия юридически личности.

Г. г. народни представители! Ако частната собственост представлява един решителен обществен напредък, който осигурява развитието на богатствата, а съ това и развитието на цялата цивилизация, все пак тя не може да има претенцията, че само тя може да задоволи нуждите на обществото. От обществено имущество се ползват всички граждани, макар нкой и да не сж го виждали. Даже често пъти много от гражданите могат и да не познават, и да не знаят имуществата на държавата и, въпреки това, тс се ползват от тия имущества. Но върно е, че не така пълно стои въпросът съ имуществата на частно-правните юридически лица, каквито сж и тия сж идеални цели, за които е създаден настоящият законопроект. Натрупването богатства от едно частно-правно юридическо лице не би ли представлявало опасност за спокойствието и реда на самата държава? То би могло да представлява опасност и, безспорно, държавата, която представлява общите интереси на народа въ тхната най-висша форма и която е натоварена съ тхната защита, не може да се дезинтересира от едно движение, което организира колективните сили, способни да спнат силата на държавата и често пъти да я доведат до безсилие. И затова държавата има правото и длъжността да ограничи въ една справедлива граница образуването на тия сдружения, които винаги представляват само мстни интереси и частни групирания. Никога правителствата не сж се дезинтересирали от този контрол и от тзи задачи. Начинът и предлът, въ който този надзор трябва да се упражни, образуват една от голмите задачи, съ разрешаването на която правителствата могат да се справят, защото тмъ предстои да защитят общите интереси, без да стснят свободата на частните лица извън границите на необходимото.

Този е въпросът, г. г. народни представители, за държавата, тогава, когато тя бли върху характера, върху развитието на ония сдружения, които се създават въ нейната територия.

Освен сдружението на лица, правната литература познава друг тип юридически лица, който не отговаря на никаква група хора и който не произтича от съсредоточаването на интереси: това е фондацията. А фондацията не е нищо друго, освен една маса от имущества, предназначена за определена служба и облъчена непосредствено съ юридически персоналитет. Фондацията може да бъде направена било съ приживен акт или съ завещание. Безспорно е, че този способ е един от най-полезните, за да се облекчи създаването на учреждения, отъ какъвто искате родъ.

Г. г. народни представители! Предлаганият законопроект за юридическите лица съ всичките онзи постановления, които сж включени въ него, представлява един проект доста издържан, един проект доста пълен. Като копие на последните закони за юридическите лица, които имаме въ Швейцария и Германия, той нанстина ще представлява въ нашата правна литература един от добрите закони. Въ него нма нищо повече отъ това, което се предвижда въ различните закони за свободата на образуване сдружения.

Въ чл. 1 на предлагания законопроект се иска само едно условие: след като дружеството е било свободно образувано — така, както членовете му намбрят за добре — иска се регистрацията на това сдружение; следователно, дружеството да бъде регистрирано. Този регистрация, безспорно, нито може да стсни свободата, нито може да стсни целите и задачите, които си поставя едно дружество. Обаче, за да може да добие то юридическа личност, юридически персоналитет, необходимо е да бъде регистрирано въ окръжния съд. По-нататък има едно постановление, което на пръв поглед прави впечатление, и може да се каже че е една спънка за свободното образуване на сдруженията. Това е постановлението въ чл. 11 отъ предлагания законопроект. Обаче, забележете, въ него се иска само мнението на министра на вътрешните работи, но не се иска разрешение на Министерството на вътреш-

ните работи или пък нкакво друго разрешение за свободното образуване на сдружението. По-нататък е казано, че, ако това мнение въ едномесечен срок не бъде дадено, съдът решава въпроса за регистрацията на дружеството и при това положение.

Следователно, въ тзи постановления, които сж легнали въ законопроекта, нма абсолютно нито едно, което да стснява свободното образуване на сдруженията.

Въ чл. 5 на този законопроект се говори за прекратяването на тзи дружества. За образуването на тзи дружества като юридически лица сжществуват нколко системи: нормативната система, концесионната система и системата на свободното образуване на сдруженията. Въ основата на този законопроект е легнала нормативната система. При прекратяването юридическата личност на тзи дружества имотите им преминават било въ ръцете на държавата, било въ други нкои сдружения от сщия родъ.

По-интересна е материята въ глава II на предлагания законопроект. Там се говори за такива сдружения, които нмат свой устав, или на които уставът е недостатъчен, и се дават съответните правила, по които да може сдружението да се управлява. Върно е, че въ законопроекта може да се намбрят нкои неясности, които, по вска въроятност, въ съответната комисия — по Министерството на правосъдието — ще бъдат изгладени. Така, напр., чл. 18 е казано, че решенията на сдружението се вземат въ общото събрание. Тзи решения, особено когато се отнасят до въпроса за избор на настоятелство, казва се, че трябва да се вземат съ тайно гласоподаване. Но вън отъ това е казано, че делегатите на отделните групи имат толкова гласа, колкото членове представляват. Ако вие сте делегат въ едно сдружение и представлявате 20 или 30 лица, а друг е делегат, който представлява 50 или 60 лица, безспорно е, че тогава гласоподаването не може да бъде тайно, защото, когато ще стане това гласоподаване, трябва да бъде проверено делегатът на вско сдружение колко гласове има съ себе си. Но мене ми се струва, г. г. народни представители, че този въпрос, макар и на пръв поглед да изглежда, че е абсурден, на практика когато ще има да се разрешава, той ще намбри своето разрешение: било делегатите ще държат бюлетини колко гласове представляват, било по друг нкакъв начин ще се процедира, за да може да се запази тайната на гласоподаването, както законопроектът предвижда, а така също да бъдат спазени и известни постановления, които на пръв поглед изглеждат малко абсурдни.

Всички тия правила, по които се управляват сдруженията, така, както сж предвидени въ настоящия законопроект, сж доста системни и доста изчерпателни. Съ този законопроект, така както ни се предлага, се прави, както казах въ началото, една пълнота въ нашата юридическа литература. Намирайки го съвършено издържан и навременен, аз мисля че и г. г. народните представители ще се съгласят съ удоволствие да го гласуват, за да може тази материя, която дълго време чакаше своето разрешение, да бъде уредена окончателно и да може нашата правна литература да се обогати и съ този закон, който от дълго време се очакваше. (Ржкоплскания отъ мнозинството)

Председателят: Има думата народният представител г. Цвѣтко Бобошевски.

Ц. Бобошевски (д. ст): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектът за юридическите лица, който ни е предложил г. министърът на правосъдието, не е един отъ най-належащите законопроекти. Не че той не е полезен, не че не съдържа нкои добри работи, но не е актуелен и належащ. Особено въ днешния момент, когато има за разрешаване толкова други важни въпроси, когато ние можемъ успѣшно да се справяме по тази материя съ онзи, макар и разпрснати, законоположения, които сж цитирани въ мотивите на законопроекта — законът за чиновниците и служащите отъ 1907 г., законът за държавните служители отъ 1922 г. — да създаваме един специален закон съ едно такава голмо заглавие — „За юридическите лица“ — според мене е един, ако не лукс, за този момент, то една работа, безъ която е могло да се мине. Досега ние сме се справяли съ тия законоположения при уреждането юридическото положение на така наречените „морални личности“, или „цивилни личности“, или споредъ германската терминология „юридически личности“ — отъ кждето, изглежда, сж черпили своите материали и съставители на законопроекта, и затова ги наричатъ „ юриди-

чески личности". Тъхното юридическо положение, тѣхнитѣ отношения, като носители на права и задължения, като субекти на права, сѣ достатъчно и изчерпателно уредени в тия законоположения. Но и да ги нѣмаше, г-да, както въ нѣкои страни, кждето нѣма нито поменъ отъ законоположения досежно правната натура на сдруженията и на фондациитѣ, юридическото имъ положение може да се уреди. Доктрината и юриспруденцията сѣ успѣли да създадатъ отъ тѣзи сдружения фиктивни лица, отдѣлни отъ физическитѣ лица, които ги съставляватъ, и на които отдѣлни лица — било като приематъ, че тѣзи отдѣлни лица сѣ една фикция, едно изобретение на законодателя, една креация на закона — било, че тѣ сѣ нѣщо реално въ съзнанието на обществото, имъ даватъ права и задължения независимо отъ физическитѣ лица, които съставляватъ сдружението.

Споредъ мене, нѣма нужда отъ такъвъ специаленъ законъ. Азъ смѣтамъ, че внесенитѣ законопроектъ е, ако не излишенъ, то една работа, безъ която е могло да се мине. Защото, г. г. народни представители, ако г. министрътъ на правосъдието си е поставилъ задачата да разреши въпроса за юридическитѣ личности въобще, той трѣбва да знае, че се е нагърбилъ съ разрешаване на една извънредно трудна и широка материя. Когато се казва юридическо лице, както е въ заглавието на законопроекта, ние подразбираме не само тия две категории юридически лица, за които той говори — за сдруженията въ широка смисълъ, на думата и за фондациитѣ — а тамъ непременно трѣбва да влѣзатъ и юридическитѣ лица, които сѣ обектъ на публичното право, на онѣзи административни единици въ тази областъ, които сѣ сѣщо носители на права и задължения — държавата, общината или други нѣкои обществени сервиси, които иматъ за задача да задоволяватъ нѣкои обществени нужди. Подъ юридически лица се разбиратъ сѣщо така и онѣзи сдружения, които преследватъ не онѣзи цели, които сѣ обектъ на тия два рода асоциации, не материални, а които преследватъ тѣкмо обратното — които иматъ идеенъ характеръ, както се казва. Ето защо, г. г. народни представители, тамъ трѣбва да влѣзатъ непременно и тия сдружения, които преследватъ материална целъ: ако добиватъ печалби, да ги дѣлятъ — това сѣ дружествата, и търговски и граждански.

Ето защо едно такова голѣмо наименование на законопроекта би си зададо за задача да отговори на този голѣмъ и сложенъ въпросъ и да даде преди всичко една дефиниция, подъ която да могатъ да се подведатъ всички тия разнородни и отъ различно естество юридически лица. Той трѣбва да обхване не само онѣзи лица, които иматъ за задача задоволяването на общественитѣ нужди, на общественитѣ цели, идеални, морални, не само онѣзи юридически лица, които иматъ за задача да задоволятъ общественитѣ нужди отъ публично-правенъ характеръ — държава, община и т. н. — но и онѣзи сдружения отъ частенъ характеръ, които преследватъ материални цели, раздѣлянето на печалби.

Такава една задача да си зададе единъ министъръ, колкото да е компетентенъ той азъ намирамъ че не е по неговитѣ сили, не е въ неговитѣ възможности и ще надскочи ресурса на неговото управление. Тамъ има и обекти, които сѣ въ областта на другъ ресурсъ — на публичното право, на Министерството на вътрешнитѣ работи. Но и да кажемъ, че той би ималъ такава една амбиция, все пакъ тя е една непреодолима теоритически задача, поради сложността на материята. Нѣма въ правото материя по-контроверсирана, по-оспорена отъ така наречената материя за юридическитѣ лица. Тукъ има толкова много доктрини че сѣ право единъ авторъ казва: „Отъ простата и елементарна идея на фикцията за юридическо лице, благодарение на едно желание да се вдѣлбачатъ въ нейното естество, въ нейната натура, особено германцитѣ, направиха отъ този предметъ единъ действителенъ хаосъ и се създадохъ всевъзможни обяснения на юридическото естество на понятието юридическа личностъ: е ли това само една фикция, едно изобретение, една съвършено арбитражна креация на законодателя, който иска, покрай физическитѣ лица, да създаде и друга една личностъ съ собствена воля, съ собствено желание, която да бѣде носителка на права и задължения, която да има свой отдѣленъ патримониумъ, независимъ отъ този на отдѣлнитѣ лица, които съставляватъ сдружението, която да може да отиде въ сѣдвалището да се сѣди, да бѣде представявана въ всичкитѣ прояви на стопански и правенъ животъ, или не. Създадохъ се всевъзможни теории. Идейно, до денъ днешенъ не е могло да се намѣри една обединяваща формула, една дефиниция какво нѣщо е юридическа личностъ.

Германцитѣ, особено, сѣ наводнили юридическата литература съ извънредно много материали по тази абстрактна и трудна юридическа материя. Едини отидоха дотамъ, да признаватъ, че действително юридическата личностъ е нѣщо реално, което съществува действително, което въ очитѣ на обществото е отдѣлно отъ членоветѣ, които я съставляватъ. Напр., казватъ, единъ университетъ, който се състои отъ студенти, отъ професори, отъ имущества, библиотеки и т. н., съ течение на времето започва да приема и една конкретна форма, единъ реаленъ изразъ, и обществото почва да вижда въ това понятие, университетъ, и една личностъ, която е отдѣлна отъ съвокупността на онѣзи физически лица и нѣща, които съставляватъ университета — професори, студенти, библиотеки, имущества и др. Всичко това въ съзнанието на обществото добива единъ материаленъ изразъ, материаленъ характеръ, и казватъ: това е то реалната личностъ, която ние наричаме морална или юридическа личностъ. Това е теорията за реалността на моралното лице, на юридическата личностъ.

Има друга една теория, която казва: едно безсмислие е ние да търсимъ въ юридическата личностъ отдѣлна личностъ; има само физически лица, които могатъ да иматъ воля, които могатъ да желаятъ, които могатъ да бѣдятъ таксувани като личности; въ една юридическа личностъ ние можемъ да намѣримъ само единъ общъ обектъ; този общъ обектъ е имуществото на юридическото лице — това, което съставлява тѣхния колективенъ патримониумъ. Това е така наречената теория на колективната собственостъ — едно колективно притежание на предметитѣ, съ които това сдружение си служи. И казватъ: има три начина на проявяване правото на собственостъ — индивидуално, когато всѣки знае, че този предметъ нему принадлежи; има indivisement, когато, казватъ, има нераздѣлно право на собственостъ, но което въ всѣки моментъ следъ една подѣла може да добие и своето конкретно изражение; имаме и трета една собственостъ — тя е колективната, кждето нѣма никакво подѣляване и дотогава, докогато съществува личността, тя ще принадлежи само на нея и никой членъ поотдѣлно не може да претендира нито на една идеална, нито на една реална частъ. Това е друга една теория, която поддържатъ доста юристи. — Има трета една теория, която казва, че действително има една обща воля, която е различна отъ тая на другитѣ — едно произведение пакъ на юридическия духъ, която теория сѣщо е намѣрила голѣмо приложение.

Тѣзи нѣколко думи ви казахъ, г-да, за да ви изтъкна, че законъ съ такава едно наименование — поне доколкото азъ можахъ да направя справка — никѣде нѣма. Никѣде не можете да ми посочите, че има „законъ за юридическитѣ лица“, защото такъвъ единъ законъ ще се натъкне преди всичко на оная прѣчка, която излиза отъ предпоставката, че не може да се намѣри една дефиниция, която да обобщи всичките теории и подъ която да могатъ да бѣдятъ поставени всички ония категории юридически личности, за които азъ ви говорихъ. Затова по-правилно и по-точно би отговорило на съдържанието на законопроекта онова, което го има и въ други държави — да се каже чисто и просто, ясно и много добре разбрано: „законъ за сдруженията и за фондациитѣ“. Това е аслъ и съдържанието на законопроекта. Онова е като единъ атрибутъ, като едно качество, което и безъ тоя законъ го иматъ всички сдружения, всички фондации — да бѣдатъ носители на права и задължения. Но да поставятъ такава едно заглавие на законопроекта, а, отъ друга страна, въ мотивитѣ му да казватъ, че изключватъ всички ония дружества, които преследватъ една лукративна целъ, една печалба, всички ония сдружения, които сѣ обектъ на публично-административното право и които могатъ да се учредяватъ съ законъ, тогава какво ще остане, г-да, отъ това заглавие? Нищо.

Затова трѣбва да се измѣни заглавието на законопроекта — „законопроектъ за юридическитѣ лица“ — защото той нито си е задавъ за целъ да разгледа всичкитѣ случаи, нито това е въ възможността на най-голѣмия юристъ и на най-компетентната Камара. Така щото, г. г. народни представители, азъ намирамъ, че заглавието на законопроекта трѣбва да бѣде „законопроектъ за сдруженията и фондациитѣ“. И, като такъвъ, той трѣбва да си даде за обектъ, преди всичко, да даде една дефиниция, подъ която действително да подпадатъ всичкитѣ случаи на сдружения и фондации. Такава дефиниция е лесна и за тоя случай много добре е намѣрена отъ нѣкои законодателства. Въ това отношение много полезно би могълъ да бѣде използванъ голѣмиятъ законъ за сдруженията отъ 1 юлий 1900 г. на Валдекъ Русо въ Франция. Тамъ, следъ едно столѣтие, презъ което се запрещавае всѣко сдружение съ огледъ голѣмата опас-

ност, която тия сдружения от религиозен и конспиративен характер, преди революцията, представляваха за централната власт, чакъ в 1900 г. дойдоха съ единъ законъ да ги озаконятъ и да поставятъ онѣзи ограничения отъ общественъ, отъ мораленъ, отъ публиченъ характеръ, които целятъ да направятъ тия сдружения не опасни за републиката, да не отиватъ противъ добритъ нрави, противъ държавния строй и порядъкъ. Въ този законъ ние намираме една проста дефиниция, която можеше и у насъ да бѣде възприета и изчерпателно да засегне всички тия случаи, като се каже: „когато дей или повече лица се сдружатъ и турнатъ въ обща дейностъ своята активностъ за преследването на всѣка друга целъ, освенъ реализирането на печалби“ това е една асоциация. Въ тая дефиниция ще влѣзатъ не само тѣзи сдружения, които иматъ за задача политически цели, културни цели и благотворителни цели, но ще влѣзатъ и дветъ голѣми категории, за които въ законопроекта не се споменава — и то е, споредъ мене, едно опущение — професионалнитъ организации и синдикалнитъ сдружения. Вие никѣде не говорите за професионалнитъ организации, нито за синдикалнитъ сдружения, които сѣдни отъ най-важнитъ прояви на сдруженията. Това сѣ синдикалнитъ сдружения, професионалнитъ сдружения, на работници или на други категории хора отъ една професия, които преследватъ безспорно чисто морални цели, като не изключватъ и подобрене на тѣхното материално положение. При такова едно сдружение човѣкъ нѣма предъ себе си онова, което е обектъ на едно дружество — да спекулира, да печели, при такова едно сдружение членовѣтъ му приобщаватъ усилията си, познанията си, своята дейностъ за подобряване тѣхното материално и морално положение. И затова такова едно сдружение не може да бѣде турено въ категорията на дружествата, а трѣбва да бѣде поставено въ категорията на асоциациитъ. Въ чл. 1 на законопроекта се говори за сдружения, които иматъ благотворителна, художествена, спортна, забавна, политическа и т. н. целъ, а се игнорираатъ две отъ най-сѣществениѣ асоциации — професионалнитъ сдружения и синдикалнитъ сдружения — поради това, че нѣкои могатъ да кажатъ, че това не сѣ въ правъ смисълъ на думата асоциация съ идеална целъ, а сѣ такива, които преследватъ подобрене на материалното положение на своитъ членове. Такова едно опущение може да породѣ споръ. Затуй е желателно да се прибавятъ и тѣ — че и тѣ сѣ обектъ на тоя законопроектъ.

Г. г. народни представители! Азъ казахъ и въ началото, че е могло да се мине и безъ тоя законопроектъ, защото самъ г. министърътъ призна, че сдружението, за да има характеръ на морална личност, на юридическа личност, за да бѣде то облъчено съ права и задължения по законитъ, нѣма нужда отъ нѣкакво специално разрешение на властѣта; че тукъ не му се консидира, както казватъ, нѣкакво право, не му се прави една милостъ — концессионната система: държавата, като носителка на суверенната публична властъ, като позволява на дадена организация, на дадена асоциация, да бѣде юридическа личностъ, съ това ѣ дава една милостъ, едно благоволение или разрешение, и, следъ като се получи това разрешение, само тогава тая организация или асоциация се облича съ качеството на юридическа личностъ. Тая система е и индивидуална. Законопроектътъ отрича този принципъ и поддържа принципа за свободното проявяване на юридическата личностъ — възприема нормативната или по-скоро декларативната система, споредъ която юридическа личностъ сѣществува независимо отъ това, дали дава или не дава властѣта своето съгласие. При тая система е достатъчно само да се декларира сѣществуването на юридическата личностъ предъ държавната властъ — предъ надлежния окръженъ управителъ или предъ респективното министерство — и властѣта трѣбва само да види, какви сѣ целитъ, срѣдствата и задачитъ на организацията и независимо отъ това — последната да се облъче съ качеството на юридическа личностъ.

Ние, г-да, създаваме единъ законъ, който въ желанието си да преплете и въпроса за контрола върху целитъ и срѣдствата, приема една срѣдна система, която е чисто наше, българско произведение — не сѣ огледъ на обекта, на целитъ на сдружението респективниятъ ресоръ да каже своята дума по тоя чисто формаленъ въпросъ. Отъ надлежното учреждение не зависи сѣществуването на юридическата личностъ. Властѣта само ще проконтролира целитъ и срѣдствата, а сдружението ще си сѣществува. Независимо отъ това се е прибѣгнало до една система, кѣдето въ края на краищата всичко се свежда до едно опредѣлене на сѣдебната властъ. Сѣдебната властъ е, която ще реши вписването на дадената асоциация въ регистра при

окръжния сѣдъ, и това качество на юридическа личностъ се дава само следъ като окръжниятъ сѣдъ е далъ това свое разрешение за вписването. А окръжниятъ сѣдъ ще даде това свое разрешение тогава, когато получи и мнението на министра на вътрешнитъ работи. Това е досежно онѣзи асоциации, обектътъ на които е общественъ, така да се каже: благотворителностъ и т. н., въ по-голѣмата сѣ часть частни инициативи. И само въ единъ единственъ случай ще се иска разрешението да бѣде предшествувано отъ мнението на Министерството на търговията: то е, когато се касае за асоциации съ стопански цели, както е казано въ чл. 7.

Тогава, г. г. народни представители, какво остава отъ декларативния, нормативния принципъ, който ужъ билъ възприетъ въ законопроекта, щомъ безъ вписването въ регистра не се получава юридическа личностъ? Подъ претекстъ на контролъ, свободата на сдруженията е премахната. Имаше ли смисълъ, г-да, да се създава всичката тая работа? Нѣмаше смисълъ, защото държавата има достатъчно начини и срѣдства да посегне и да разтури всѣка една асоциация, която би преследвала цели, противни на чл. 83 отъ конституцията. Въ помощъ на това имаме и закона за защита на държавата. Защо тогава да не оставимъ досегащата система, която е била възприета отъ цитиранитъ въ мотивитъ на законопроекта закони, като закона за държавнитъ служители? Тамъ е възприетъ напълно принципътъ на декларативната система или на нормативната система, както я казватъ: чисто и просто да се съобщава за сведение въ респективното министерство каква е асоциацията, какви сѣ нейнитъ цели и съ това да се изчерпи въпросътъ, а не да се иска отъ окръжния сѣдъ той да провѣрва тия цели, и следъ като той намѣри, че целитъ на асоциацията не сѣ противни на конституцията, да впише асоциацията въ съответния регистъръ. Всичко това нѣма смисълъ, г-да, защото, когато една асоциация има цели, противни на чл. 83 отъ конституцията, ние можемъ да искаме нейното разтуряне и по обикновенитъ закони, и по специалния законъ за защита на държавата. Ако смисълътъ на законопроекта е този — да не се позволи сѣществуването на сдружения, целящи да разстройватъ държавата, които сѣ противъ добритъ нрави, религията и обществения порядъкъ, ние имаме, освенъ обикновения наказателенъ законъ, въ който сѣ предвидени съответнитъ норми за преследването на такива сдружения, но и така наречения специаленъ законъ за защита на държавата, който черпи своята основа именно отъ чл. 83 на конституцията. Той е изграденъ изключително върху тоя членъ, който не позволява сѣществуването на организации, служачи си съ срѣдства нелегални; който предвижда, че всѣка една асоциация може да преследва дори преобразуване на днешния строй, но това да е целъ, преследвана съ обикновени срѣдства, съ бюлетина, съ проповѣди, но не и съ насилнически срѣдства и методи — революция, материални насилни. Въ това отношение чл. 83 на конституцията е послужилъ за изграждане закона за защита на държавата, за който тукъ при много случаи се е говорило, че е антиконституционенъ, че е изключителенъ законъ, който трѣбва да бѣде премахнатъ. Тоя законъ е създаденъ точно, за да се упражнява тоя контролъ, който сега, споредъ законопроекта, се прехвърля на окръжнитъ сѣдилища. Но и безъ тоя законопроектъ, по силата на закона за защита на държавата, такива сдружения не могатъ да сѣществуватъ, тѣ могатъ да бѣдатъ разтуряни. Следователно, излишно е да регламентираме повторчо тая материя въ единъ специаленъ законъ.

Често пѣти тукъ се е говорило, че чл. 83 не билъ онова, което е законътъ за защита на държавата. И понеже азъ съмъ авторътъ на този законъ въ тази му форма, както бѣ прокаранъ въ 1925 г., дълженъ съмъ да се обясня веднѣжъ завинаги по този законъ, за който не единъ пѣтъ тукъ е говорено, че той е единъ драконовски, единъ нечовѣшки, единъ антисоциаленъ, антиконституционенъ законъ, защото по него санкциитъ били тежки, голѣми. Нека се разберемъ единъ пѣтъ завинаги.

Азъ ще обърна особено вниманието на г. г. правнитъ върху този въпросъ: има ли нѣщо неконституционно въ това, че наказателнитъ санкции сѣ били увеличени въ единъ времена свършено изключителни, когато тѣзи насилнически движения бѣха добили масовъ характеръ, които санкции сѣ предвидени и въ общия наказателенъ законъ, не въ тѣзи размѣри? Въ 1895 г., когато се е изготвявалъ наказателниятъ законъ, тогава тѣзи престѣпления, които презъ годинитъ 1923, 1924, 1925 добиха масовъ характеръ — въстанията, съ лѣвната терористическа задача да премахнатъ днешния общественъ и държавенъ строй, установенъ отъ конституцията — сѣ били, така да

се каже, хипотетични, защото не сж били преживѣни, видени и само се упоменаватъ въ респективнитѣ глави на наказателния законъ: нарушение на общественния порядѣкъ, на общественния редъ. И понеже дотогава не е имало случаи да се видятъ тѣхнитѣ прояви най-разнообразни, естествено, били сж поставени и едни сравнително леки наказания. Но когато тѣзи престѣпления добиха такъвъ сериозенъ, такъвъ масовъ характеръ чрезъ вѣстанията, които станаха презъ м. септемврий 1923 г., бихте ли оправдали властта, ако тя оставише свършено недостатъчнитѣ санкции, които сж предвидени въ наказателния законъ за тѣзи престѣпления, които имаха за задача премахването на днешния строй? Въпросътъ за наказанието на дадено престѣпление не е конституционенъ, г-да; той е въпросъ на целесобразностъ, той е въпросъ на наказателна политика. Ако за даденъ моментъ е поносимо известно престѣпление да бѣде наказано, да кажемъ, съ 5 години затворъ, защото се срѣща извънредно рѣдко, въ другъ единъ моментъ сжщото това наказание може да се види свършено недостатъчно и да бѣде удвоено или утроено, съ огледъ на голѣмитѣ задачи, на голѣмитѣ интереси, които се преследватъ — запазването на сжществуващия строй. Въпросътъ за санкциитѣ обикновенното Народно събрание ще го решава за всѣки единъ случай. Не можете да искате въ едно бурно време, като онова, което преживѣхме презъ 1923 г., да останемъ съ ония стари постановления на наказателния законъ, които сж били предвидени за едни, така да се каже, теоритически престѣпления, невиджани, непреживѣни въ страната. Когато, обаче, въ 1923 г. тѣзи престѣпления дойдоха да се разразятъ по такъвъ начинъ, да станатъ масови, естествено е, че трѣбваше да се усилятъ санкциитѣ за тѣзи престѣпления. Следователно, ако въ едни времена единъ бунтаръ по общия наказателенъ законъ е трѣбвало да понесе отговорностъ 5 години затворъ, а въ други времена тази отговорностъ е засилена, не можете да кажете, че това усиление на отговорността е антиконституционно. Престѣплението и наказанието не се посочватъ въ конституцията.

А. Аврамовъ (з): За единъ моментъ, г. Бобошевски. Вие кого смѣтате за бунтаръ въ 1923 г., българския народъ съ неговото управление или деветоюнцитѣ? Я ми кажете, за да бѣдемъ начисто — вие, които арестувахте тѣлѣ парламентъ!

Обаждаатъ се отъ сговориститѣ: (Къмъ Ц. Бобошевски)
Не му отговаря!

Ц. Бобошевски (д. ср): 9 юний дойде да възстанови парламентаризма и демокрацията.

С. Мошановъ (д. ср): Две амнистии минаха вече по тѣзи работи. Какво ще приказваме още за тѣхъ! (Възражения отъ земледѣлцитѣ).

Ц. Бобошевски (д. ср): Въ конституцията не е казано кои престѣпления ще трѣбва да се наказватъ съ най-тежкитѣ наказания. Ако имаше подобно нѣщо въ конституцията, тогава можеше да кажете, че тѣзи престѣпления и тѣзи санкции не отговарятъ на онѣзи, които сж предвидени въ конституцията. Въпросътъ за санкциитѣ, както ви казахъ, е въпросъ на наказателна политика и на целесобразностъ, съ огледъ на моментитѣ съ огледъ на положението, съ огледъ на характера на престѣпленията. Ако известно престѣпление почва да взема масовъ характеръ и застрашава устоитѣ на държавата, дългъ се налага на всѣка властъ, на всѣко народно правителство да засили мѣрцитѣ, за да обуздае тѣзи, които сж наклонни да вършатъ това престѣпление.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ намирамъ за необходимо по този случай да кажа нѣколко думи за този законопроектъ, който е издържанъ, който изхожда точно отъ основитѣ на чл. 83 отъ конституцията — че нашиятъ общественъ и държавенъ строй не може насилствено да се премахне. Той може да се премахне само по еволюционенъ начинъ, само чрезъ убеждения, само чрезъ проповѣдь, само чрезъ бюлетина, но не и съ бомби, не и съ вѣстания не и съ преврати.

С. Кирчевъ (з. Ст): Както на 9 юний.

Ц. Бобошевски (д. ср): 9 юний дойде да смѣкне единъ режимъ, който бѣше заприщилъ легалнитѣ пътища за развитието на българския народъ. 9 юний не измени социалния и държавенъ строй. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

Така че, г. г. народни представители, законътъ за юридическитѣ лица, който си е задалъ за задача да упражни единъ контролъ върху целитѣ на известни сдружения, при наличността и на този законъ, вънъ отъ обикновенитѣ, за които ви говорихъ, се явява безпредметенъ. Нѣма нужда да създаваме специални закони. Въ други времена, по-спокойни, по-нормални, когато не предстои разрешението на по-важни въпроси, може да си позволимъ този луксъ — да направимъ една унификация на законодателството, което регламентира положението на сдруженията. Но въ настоящия моментъ, когато има предостатъчно закони, и то доста ефикасни, да контролиратъ една такава дейтелностъ, отъ която се опасява г. министърътъ, азъ мисля, че разискваниятъ законопроектъ е излишенъ. Той не е вреденъ, но не е актуеленъ, както казахъ, не е неизбѣженъ и безъ него би могло да се мине. Но понеже е представенъ съ огледъ желанието на г. министра, да се прибератъ въ единъ законъ разпрѣснатитѣ по разнитѣ ведомства законоположения за юридическитѣ лица, сдруженията и фондациитѣ, ние нѣмаме нищо противъ да бѣде разгледанъ, като се направятъ известни корекции и като се премахнатъ несъобразноститѣ, които сж въ противоречие съ заглавието и мотивитѣ му. Тѣй, напр., има едно противоречие между чл. 7 и мотивитѣ. Докато въ чл. 7 е казано, че окръжниятъ сѣдъ дава разрешение за вписване въ регистритѣ на юридическитѣ лица, които иматъ стопанска целъ, т. е., една целъ не идеална, не морална, въ мотивитѣ е казано, че този законопроектъ преследва регламентирането на онѣзи сдружения, които иматъ всѣка друга целъ, но не и стопанска целъ — иматъ само морални, идеални цели. Щомъ вие поставите единъ членъ, който говори вече, че обектъ на този законопроектъ сж и сдруженията, които преследватъ и не идеални цели, а стопански цели, тогава при едно широко тълкуване трѣбва напълно да се турятъ тукъ и търговскитѣ дружества, а въ никоя страна, г-да, не се допускатъ да бѣдатъ регламентирани и юридическитѣ личности на търговскитѣ дружества, защото тѣ иматъ пълна публичностъ, защото тамъ нѣма онова, което плаши държавната властъ по отношение на сдруженията — тайността. Въ продължение на 150 години, както въ Франция, така и въ други държави, сж се борили да запретатъ по единъ абсолютенъ начинъ сжществуването на тия сдружения, поради тѣхния скришенъ характеръ, поради това, че тѣ могатъ да представляватъ известна опасностъ за държавата. Дружествата, обаче, иматъ публиченъ характеръ, известенъ е тѣхниятъ уставъ и вие въ никой случай не можете да ги поставите въ този законопроектъ. А тѣй, както е редактиранъ този членъ, изглежда, че при едно по-широко тълкуване, обемате и материята на дружествата. Тѣ трѣбва да бѣдатъ изхвърлени и да си остане само материята за сдруженията и за фондациитѣ.

Г. г. народни представители! Има и друга една непълнота въ законопроекта, която съмъ дълженъ да изтъкна, понеже, както е законопроектътъ, той не отговаря на намѣрението на г. министра. Защо държави като Франция и други въ продължение на години не сж позволявали създаването на тѣзи сдружения? — За да не би съ течението на времето, чрезъ дарение или по другъ начинъ, тѣхната икономическа мощъ да стане така голѣма, че тѣ действително да застрашатъ и самата държава. Това е действително една реална опасностъ. Натрупването на голѣми имоти въ рѣцетѣ на сдруженията — това, което въ срѣднитѣ вѣкове е било единъ фактъ — на грамадни пространства земи, така нареченитѣ „мъртви“ земи, които и отъ гледище стопанско не бива да оставатъ така неподвижни, имобилизирани въ продължение на години неограничено, е една опасностъ. Това азъ го разбирамъ. И съ огледъ именно на тая опасностъ въ всичкитѣ законодателства, където се регламентира материята за сдруженията, е казано — въ законопроекта не е казано и това е едно голѣмо опущение — че тѣ не могатъ да притежаватъ повече имоти, отколкото сж необходими за осществяването на тѣхнитѣ нормални цели. Такъвъ единъ текстъ трѣбва да се вмѣкне въ законопроекта, за да се избѣгнатъ действително едни такива ненужни и опасни за самата държава натрупвания на богатства отъ сдруженията, които могатъ съ това да добиятъ едно голѣмо могѣщество и да бѣдатъ една прѣчка за правилното развитие на страната.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: У насъ е изключена тая опасностъ.

Ц. Бобошевски (д. ср): Да, но трѣбва да се каже. Вѣрно е, че у насъ тая опасностъ я нѣма, но законопроектътъ цели да се избѣгнатъ опасноститѣ и да не се създаватъ тайно, безъ знанието на държавната властъ, никакви сдру-

жения. Ако няма този контрол, това е възможно. Защо се иска това вписване? То се иска, за да се знаят точно какви са целите, какви са задачите и какви са съдържанията за осъществяването на тези задачи на дадени сдружения. Е добре, г-да, понеже това е мотивът на законопроекта, има една такава, макар и теоритическа за вън България, опасност и трябва да бъде въмъкнато едно постановление, че във всякой случай сдружението, сдружението не може да притежава имущества повече, отколкото е нужно за осъществяването на неговите цели.

Това са няколко забележки, които аз съмтах да дъгът да изтъкна пред вас и особено да обърна вниманието на г. министъра върху двете главни асоциации — синдикалните и професионални сдружения, за които не се споменава. А те са едни от най-важните и преди всичко те трябва да цитирате, а не сдружения, които имат художествена цел или някоя друга цел, които са без особено значение и не могат да представляват никаква опасност.

Аз мисля, г. г. народни представители, че ще се направят някои поправки вън този, както казах, полезен може би, но ненужен вън настоящия момент законопроект. След като 6—7 месеци постоянно се говореше, че ще се внесат голъми законопроекти, ние днес се занимаваме с този законопроект, утре ще се занимаваме с законопроекта за карьерите, но онзи голъми стопански мѣроприятия, за които и 6 месеца ваканция бѣше дадена, не са налице. Става вече 2½ месеца ние се занимаваме с чисто теоритически законоположения. Това е задоволяване само на една, така да се каже, теоритическа нужда, защото ние си имаме достатъчно закони, които да регулират тая материя. Това е само едно излишно законодателство, единъ салтанатъ, едно луксозно законодателство. Както има работи необходими, неизбѣжни, така има и такива луксозни, безъ които може. Този законопроектъ е отъ категорията на последните — нито е отъ категорията на неизбѣжните, на необходимите, нито е отъ категорията на полезните; той е единъ законопроектъ, който може, при нормални времена, да бѣде като едно унифициране на дадено законодателство, безъ практически послѣдствия. (Рѣкоплексиания отъ сговористите)

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Луксозно управление!

Председателстващъ Н. Захариевъ: Списъкътъ на записаните оратори е изчерпанъ.

П. Стайновъ (д. сг): Искамъ думата.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Петко Стайновъ.

П. Стайновъ (д. сг): Г-да! Азъ няма какво да добавя къмъ онова, което каза г. Бобошевски.

Нѣкой отъ мнозинството: Той много каза.

П. Стайновъ (д. сг): За васъ то бѣше единъ урокъ, отъ който имате нужда.

Обаждатъ се отъ мнозинството: Отъ тебе и отъ Бобошевски не искаме уроци.

П. Стайновъ (д. сг): Вие имате нужда отъ много уроци.

Г. г. народни представители! Азъ бихъ помолилъ г. министъра на правосъдието — който вървамъ, че ще вземе думата и ще даде обяснения въ връзка съ казаното отъ двамата оратори — да даде автентично тълкувание на някои положения, които създаватъ известни неясности: първо, каква ще бѣде връзката между закона за училищата и дружествата, който представлява единъ контрол върху сдруженията у насъ, и законопроекта за юридическите лица, който ние ще има да гласуваме; второ, какво ще бѣде положението на политическите партии у насъ, следъ приемането на тоя законопроектъ, понеже отъ чл. 1 на законопроекта явствува, че политическите партии се подразбиратъ отъ него, тъй като те са сдружения съ идеална цел — политическа. Азъ моля г. министъра да ни обясни дали политическите партии ще има нужда също така да бѣдатъ регистрирани въ съда, за да могатъ да иматъ едно правно съществуване и да бѣдатъ юридически лица.

Въпросътъ се слага така: Ако Министерството на вътрешните работи не даде съгласието си, или даде лошо мнение, неодобрително мнение за някои сдружения,

дълженъ ли е съдътъ да държи сметка за това мнение на Министерството на вътрешните работи или, вървѣйки мнението на Министерството на вътрешните работи, ако съдътъ намира, че няма основание да не се одобри едно сдружение, той ще одобри това сдружение. Възможни са конфликти между Министерството на вътрешните работи и съда. И азъ бихъ помолилъ г. министъра на правосъдието да обясни, по какъвъ начинъ ще се избѣгнатъ тия конфликти между двата закона — закона за училищата и дружествата, създаденъ по силата на договора за миръ, и законопроекта за юридическите лица — и респективно между Министерството на вътрешните работи и околните съдилища.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Г. г. народни представители! Списъкътъ на записаните оратори е изчерпанъ. Г. министърътъ на правосъдието ще отговори по законопроекта въ утрешното заседание.

Съобщавамъ на народните представители, че въ бюлетина на Камарата е постѣпилъ законопроектъ за плащане обезщетения и даване награди на земеделските стопани при загуби, причинени отъ епизоотии. (Вж. прил. Т. I, № 16)

Законопроектътъ ще се разгледа на г. г. народните представители и ще се постави на дневенъ редъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Моля, г. председателю, да се пререде точка трета отъ дневния редъ и да се мине къмъ разглеждане на точка пета отъ дневния редъ — докладъ на комисията по провѣрка на изборите.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които са съгласни съ предложението на г. министър-председателя да се пререде точка трета отъ дневния редъ и да се пристѣпимъ къмъ разглеждане на точка пета отъ дневния редъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ точка пета отъ дневния редъ — докладъ на комисията по провѣрка на изборите.

Ще се докладва изборътъ въ варненска избирателна колегия.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ В. Янакиевъ (нац. л): Г. г. народни представители! За избора произведенъ на 21 юний 1931 г., за избиране народни представители за XXIII обикновено Народно събрание, въ варненската избирателна колегия, състояща се отъ варненска градска и селска околии, е гласувано съ 7 кандидатни листи, а именно:

1. Народенъ блокъ — коалираните се партии: Български земеделски народенъ съюзъ „Врабча“, Демократическата партия, Български земеделски съюзъ „Стара-Загора“, Националлибералната партия и Радикалната партия — съ морава бюлетина.

2. Народна коалиция — коалицията на партияте: Демократически сговоръ и Националлибералната партия (обединена) — съ розова бюлетина.

3. Работническата партия — съ сребърна бюлетина.

4. Национална задруга за политическо възбуждане — съ бюлетина въ комбинация отъ червени и жълти цѣтове въ две равни диагонални половини, разположени една срещу друга.

5. Работническата социалдемократическа партия — съ червена бюлетина.

6. Федерацията на Работническите социалдемократически организации и групи въ България (Социалистическа федерация) — съ вишнева бюлетина.

7. Коалираните: Либералната партия и Български земеделски народенъ съюзъ „Врабча“ 24 февруарий 1929 г. гр. Плевенъ — съ тъмно червеночинения цѣтъ на бюлетината.

Тѣзи седемъ кандидатни листи са получили действителни бюлетини всѣка една по отдѣлно, както следва: Народенъ блокъ — 16.479, Народна коалиция — 10.229, Работническа партия — 4.047, Национална задруга — 173, Работническа социалдемократическа партия — 416, Федерацията на работническите социалдемократически организации и групи — 43, коалираните се Либерална партия и Български земеделски народенъ съюзъ „Врабча“ — 24 февруарий 1929 г. гр. Плевенъ — 170, или всичко подадени действителни бюлетини 31.557.

Това общо число на действителните бюлетини, подадени въ Варненската избирателна околия, раздѣлено на числото на мандатитъ, дава изборенъ дѣлителъ 6.311.

Отъ листата на Народния блокъ са провъзгласени за народни представители Георги Стояновъ, Георгиевъ отъ Българския земеделски народенъ съюзъ, Христо Кръстовъ Мирски отъ Демократическата партия и Жеко

Георги Желябовъ отъ Радикалната партия, а отъ листата на Народната коалиция — Ради Василевъ Дончевъ и Стефанъ Венедиктъ Поповъ.

Противъ така произведенъ изборъ е подадена контестация до Народното събрание отъ Драгой Ненковъ х. Ивановъ и Георги Трайковъ Гюровски отъ гр. Варна, въ които контестация се посочватъ нѣкои нередовности. Заедно съ това е подаденъ преписъ отъ контестацията и до прокурора на Варненския окръженъ съдъ. Констатирани сѫ нѣкои нарушения, обаче следователтъ досега не е привлѣкълъ никого, като обвиняемъ. Има нѣкои нарушения, обаче тѣ не оказватъ абсолютно никакво влияние върху резултата. Имало е села, въ които сѫ получени по-малко гласове за Народната коалиция отъ тѣзи за Народния блокъ. Има и обратното. Ще цитирамъ само нѣколко села, въ които гласветъ за Народния блокъ далечъ надвишаватъ гласоветъ, подадени за Народната коалиция, т. е. за Сговора. Така напримеръ въ с. Четма за листата на управляващата коалиция сѫ дадени само 79 гласа, а за тая на Народния блокъ — 330 гласа; въ с. Ясж-башъ Сговорътъ има 69 гласа, а Народниятъ блокъ — 347; въ с. Яйла листата на Народната коалиция получава 78 гласа, а листата на Народния блокъ — 503 гласа; въ с. Ени-кьой Сговорътъ получава 220 гласа, а листата на Народния блокъ — 829. Едно изключение има въ с. Крумово, където управляващата коалиция е получила 369 гласа, а Народниятъ блокъ — само 70 гласа. Това се обяснява съ обстоятелството, че застъпникътъ на Народния блокъ е билъ арестуванъ и не му е било позволено да раздаде бюлетинитъ на Народния блокъ.

Въпреки всичко, казвамъ, гласоветъ на Народния блокъ далечъ надвишаватъ тѣзи на Народната коалиция. Както виждате, гласоветъ за Народния блокъ сѫ 16.479, а тия за Народната коалиция — 10.229. При така подаденитъ гласове мандатитъ сѫ разпредѣлени: трима за Народния блокъ и двама за Народната коалиция. Всички останали партии сѫ паднали подъ дѣлителя.

Комисията изказва мнение, че този изборъ следва да бѣде утвърденъ отъ Народното събрание. Въ този смисълъ днесъ комисията държа протоколъ и азъ докладвамъ тоя протоколъ предъ Народното събрание, като моля Народното събрание да утвърди избора въ Варненската избирателна околия.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ решението на комисията, да бѣде утвърденъ изборътъ въ Варненската избирателна околия, както се предлага отъ комисията, моля, да вдигнатъ рѣка. (Вдига и опозицията) Мнозинство, Събранието приема.

Отъ мнозинството: Е-й-й! (Смѣхъ)

Н. Пжларевъ (д. сг. Ц): Единодушно!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Моля заседанието да се вдигне. За утре предлагамъ следния дневенъ редъ:

Трето четене законопроекта за централенъ съветъ по измѣрванията въ България.

Първо четене законопроектитъ:

2. За юридическитъ лица — продължение разискванията.

3. За плащане обезщетения и даване награди на земеделскитъ стопани при загуби, причинени отъ епизоотии.

4. За кариеритъ.

5. Първо четене предложението за измѣнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

6. Доклади: а) на комисията по провѣрка на изборитъ — варненския и други избори и б) на прошетарната комисия.

7. Първо четене законопроекта за допълнение чл. 1, ал. I отъ закона за адвокатитъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): Г. г. народни представители! Внесенъ е единъ законопроектъ за пострадалитъ общини отъ природни бедствия, обаче той не се поставя на дневенъ редъ. И въ миналото заседание азъ молихъ той да се постави на дневенъ редъ. Изглежда, че къмъ стопански мѣроприятия ние нѣма да пристѣпимъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Само предложение направете, г. Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): Правя предложение да се постави този законопроектъ на дневенъ редъ за утрешното заседание.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ще се има предъ видъ. За утре е поставенъ законопроектътъ за обезщетение загубитъ, причинени отъ епизоотии, който, навѣрно, Вие не сте чели какво съдържа.

А. Аврамовъ (з): Азъ съмъ го челъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Тогава недейте казва, че не се занимаваме съ мѣроприятия отъ стопански характеръ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които г. г. народни представители приематъ за утрешното заседание предложениа дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 7 м.)

Председателъ: **А. МАЛИНОВЪ**

Подпредседателъ: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретари: **Д. ТОТЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отделение: **Д. АНТОНОВЪ**